

Estàndard oral del català a la GIEC i OIEC

Josefina Carrera-Sabaté

jcarrera@ub.edu

Universitat de Barcelona

1.1. Introducció

L'any 1990 es va publicar la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*, I. Fonètica (<https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000039/00000072.pdf>) —PEOF, d'ara endavant—, i se'n va publicar tres edicions i diverses reimpressions fins al 2009. D'altra banda, l'any 2006 l'Acadèmia Valenciana de la Llengua va publicar *L'estàndard oral valencià* (EOV), el *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* (DOPV) i la *Gramàtica normativa valenciana* (GNV) i el 2014, el *Diccionari normatiu valencià* (DNV), que constitueixen el canemàs de la normativa oral establerta per l'AVL.¹ Al marge d'això, els mitjans de comunicació orals en català, regulats i normalitzats, van anar contribuint a difondre models formals d'expressió oral.² L'any 2016 es va publicar la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC (GIEC), que «té com precedent la *Gramàtica catalana* de Pompeu Fabra, publicada pel mateix institut l'any 1918» i per setena vegada l'any 1933 (vegeu GIEC, 2016: XIX). La presentació dels continguts de la GIEC és descriptiva i té en compte la variació

¹ Per a una comparació entre les propostes per a l'estàndard oral valencià de l'IEC i de l'AVL vegeu Mas (2012).

² Vegeu Carrera-Sabaté i Creus (2015) per a més informació.

geogràfica, social i temporal (històrica i generacional) de la llengua, així com la dimensió oral i escrita. Pel que fa a la fonètica i la fonologia, la GIEC hi dedica els cinc primers capítols (estructurats en conceptes bàsics, estructura sil·làbica, vocals, consonants i categories suprasegmentals) i és en aquesta part d'on es pot extreure la proposta normativa oral de l'IEC quant a estàndard oral del català (cal tenir en compte que l'*Ortografia catalana* (OIEC) també conté indicacions de pronúncia).

A continuació presento uns quadres comparatius entre les propostes de l'estàndard oral de la PEOF i la GIEC per mostrar les principals novetats de la GIEC i una síntesi de les observacions sobre pronúncia que apareixen l'OIEC. Abans, però, desgranaré unes remarques terminològiques de la PEOF i la GIEC:

La PEOF parteix d'uns principis generals d'estandardització orientats cap a una normativa composicional basada en solucions polimòrfiques. Es proposa reforçar els trets comuns a les grans modalitats dialectals catalanes i evitar tot el que pugui dificultar la comprensió entre els parlants. Les propostes que s'hi presenten són flexibles pel que fa a l'ús de diversos trets dialectals i a les diferències de formalitat dels actes comunicatius i es demana una coherència en relació amb les pròpies competències lingüístiques. La terminologia que s'utilitza per classificar els trets fonètics i fonològics és la següent (en parèntesis apareixen les formes simplificades de les taules que segueixen): 1) àmbit general (Gen): afecta dos o més dialectes; àmbit restringit (Res): afecta un dialecte; 2) registre molt formal, formal, informal (Inf); 3) variant pròpia (Pr); admissible d'acord amb els usos propis de cada parlar (Adm), no recomanable (NR).

La GIEC presenta els fets gramaticals de la llengua general sense indicar explícitament que són normatius i, si no es diu el contrari, tots tenen la mateixa vàlida normativa. Quan hi ha formes concurrents que varien geogràficament o socialment, s'indica el dialecte i/o el registre al qual pertanyen. Aquesta variació s'organitza tenint en compte la situació comunicativa i

per això es troben opcions més o menys adequades a les situacions de comunicació. De manera implícita, si no s'indica l'adequació d'una forma a un registre, s'entèn que és una opció vàlida en registres formals i, quan una forma no es considera acceptable en cap parlar ni registre, es fa constar explícitament. En determinats casos es troba informació addicional de les formes gramaticals: si són més o menys recents, més o menys habituals, si presenten diferències generacionals o restriccions gramaticals, així com si són més pròpies de la llengua oral o escrita. (Vegeu GIEC, 2016: XXI-XXVI). A la GIEC també es troben distincions segons la mida de la lletra del text: les explicacions de caràcter general van en lletra gran i les especificitats complementàries, les variants més locals i els aclariments, en lletra més petita. A les taules següent, els exemples es presenten en dos tipus de lletra (seguint la redacció de la GIEC) i en tres graus de colors: 1) blanc —formes acceptables—, 2) gris clar —formes col·loquials o no acceptables en registres formals—, 3) gris fosc —formes no acceptables—. Les negretes remarquen aspectes prescriptius.

1.2. Taules comparatives sobre normativa oral: PEOF i GIEC

VOCALISME TÒNIC					
PEOF				GIEC	
criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
Gen-Pr	e	[e]- occ [ɛ]-or	<i>cad[e]na</i> <i>cad[ɛ]na</i>	P. 39. “En tots aquests casos són igualment acceptables les diferents pronúncies tradicionals , amb independència que quedin o no reflectides en l’accentuació gràfica.”	<i>cadena, cera, merèixer, ple, què, sec, fred, cabell, abella,</i> mots amb sufixos –ès/es(a) : <i>francès, pobresa</i> ; -et/et(a) : <i>verdet, camiseta</i> formes verbals: –ej(ar) : <i>verdeja, aireja</i>
				P. 39. “[...] en una zona central i septentrional del gironí i en algunes localitats de la Franja , el sistema és de sis vocals i coincideix amb el més general excepte en el fet que només té una vocal mitjana posterior d’obertura intermèdia ([ɔ]). Aquests sistemes vocàlics amb un repertori més reduït són igualment acceptables en els parlars respectius. ”	
				P. 50. “Històricament, la [o] tònica s’ha convertit en [ɔ] en diferents monosíl·labs o en mots en què aquesta vocal apareix en síl·laba inicial. A causa d’aquest canvi, en la major part dels parlars es pronuncien amb [ɔ] mots com [...]”	<i>cr[ɔ]sta, fl[ɔ]r, h[ɔ]ra, [ɔ]lla, s[ɔ]ca, pl[ɔ]r, pl[ɔ]ra i s[ɔ]l.</i>

				P. 50. “I presenten vacil·lació en la pronúncia uns quants mots amb diftong ou ”	<i>j[ɔ/o]u, p[ɔ/o]u, t[ɔ/o]u</i>
Res-Pr	e, o	[e/ɛ]-[o/ɔ]	<i>ef[e/ɛ]cte</i> <i>z[o/ɔ]na</i>	P. 50. “I presenten vacil·lació en la pronúncia diversos cultismes ”	<i>c[ɔ/o]rts, m[ɔ/o]t, v[ɔ/o]t, z[ɔ/o]na</i>

VOCALISME ÀTON					
PEOF				GIEC	
criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
Gen-Pr	a/e o	[a]-[e]: occ	<i>p[a]tir,</i> <i>p[e]sar</i>	P. 42. “L’alguerès presenta nombroses excepcions i manté les vocals [o] i [e] en posició àtona en molts casos.”	
		[ə]-[ə]: or			
		[o]: occ i part del bal [u]: or	<i>d[o]nar</i> <i>d[u]nar</i>	P. 49. “En mallorquí i en nord-occidental , també és habitual el tancament de la o àtona en u quan la o va precedida d’una consonant palatoalveolar. ”	<i>J[u]sep,</i> <i>J[u]an o</i> <i>j[u]ventut</i>
NR	-e (mots cultes)	Substitució [ə]>[e] (parlars or)	<i>fras[e]</i>	P. 44. “[...] (parlars orientals: absència de reducció en [ə] o [u] i presència d’una vocal mitjana tancada [e] o [o]) Aquest comportament és típic de mots d’introducció més o menys recent i, per això, apareix generalment en manlleus, inclosos els mots d’origen culte, neologismes i paraules de nova creació, encara que també afecta alguns mots plenament incorporats a la llengua [...]. Tot i	<i>karate,</i> <i>cúter,</i> <i>waterpolo,</i> <i>idem,</i> <i>Renfe,</i> <i>progre,</i> <i>Hitler,</i> <i>Descartes,</i> <i>òpera,</i> <i>credo,</i>

				això, en la mesura que aquests mots acaben plenament integrats en la llengua, augmenta la tendència a aplicar-hi la reducció, en coherència amb el que passa amb els mots patrimonials i com, de fet, ja ha passat amb noms d'origen culte com <i>classe, base</i> o <i>frase</i> , i amb topònims com <i>Londres, Brussel·les</i> o <i>Moscou</i> .”	<i>dossier, vàter, soprano, rosbig classe, base, frase Londres, Brussel·les, Moscou</i>
				P. 96. “[en els mots prefixats i en els compostos] la pèrdua del caràcter composicional del significat i el fet que el parlant no tingui consciència que es tracta d'un mot prefixat o compost poden fer que hi hagi reducció vocàlica . Així, en parlars orientals, mots com <i>contradir</i> i <i>entrepà</i> es poden pronunciar amb reducció de la primera vocal [...] o sense reducció [...], per bé que la segona solució és la més general en els registres formals .”	<i>contradir</i> -[o / u] <i>entrepà</i> - [e / ə]
				P. 96. “En canvi, mostren una única solució sense reducció vocàlica mots com <i>celobert</i> [...], <i>lloctinent</i> [...] o <i>obrellaunes</i> [...].”	<i>celobert</i> -[ɛ] <i>lloctinent</i> -[ɔ] <i>obrellaunes</i> - [ɔ]
NR	E	tancament: [e] > [i] + cons palatal	<i>qu[i]xal</i>	P. 50. “[...] hi ha altres modificacions que, amb independència de la seva extensió, es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals : [...] El canvi de e ([ə] o [e], segons els parlars) en i provocat pel caràcter tancador d'una consonant palatoalveolar en contacte amb la vocal.”	<i>g[i]ner, d[i]jú, qu[i]xal, d[i]xar, g[i]rmà, g[i]noll, s[i]xanta</i>
				P. 50. “[...] hi ha altres modificacions que, amb independència de la seva extensió, es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en	<i>s[i]cret, s[i]nyal, s[i]nyor, s[i]rà</i>

				els registres formals: [...] El canvi de e ([ə] o [e], segons els parlars) en i [...] després de sibilant alveolar.”	
NR	-ar- -er-	Caiguda <i>a/e</i> per contacte amb <i>r</i>	<i>veritat: vritat però: prò</i>	P. 50. “[...] hi ha altres modificacions que, amb independència de la seva extensió, es perceben com a col·loquials i, per tant, s’eviten en els registres formals: [...] La caiguda de a i e pretòniques seguides o precedides de [r].”	<i>barana-brana veremar-vremar, vermar berenar-brenar taronja-tronja</i>
NR	Au	Diftong “au” en comptes de “o” (no es diu el dialecte)	[aw]fegar [aw]lor	P. 50. “[...] hi ha altres modificacions que [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s’eviten en els registres formals: [...] En determinats parlars occidentals i orientals , la realització com un diftong [aw]/[əw] de la [o] o [u] inicial corresponent a una <i>o</i> gràfica.”	[aw]/[əw]liva [aw]/[əw]brir [aw]/[əw]fegar [aw]/[əw]lorar
Gen-Inf-Adm-	en-em-es-e-(pret)	[a] parlars occidentals	[a]ncetar [a]mbut [a]scoltar s[a]ncer respl[a]ndor	P. 50. “En nord-occidental i en valencià , és bastant general la pronúncia de [a] en comptes de [a] en la síl·laba travada inicial, especialment en mots que comencen per <i>en, em</i> i <i>es</i> [...] i en altres con <i>sencer</i> [...].”	[a]ncetar, [a]mbut, [a]scoltar, s[a]ncer, ll[a]nçol
				P. 49-50. “En diferents parlars valencians es donen dos processos d’harmonia vocàlica , que es poden presentar individualment o conjuntament, d’acord amb els quals la vocal àtona a en posició final de mot es converteix en [ɔ] o en [ɛ] quan el mot té una [ɔ] o una [ɛ], respectivament, en la síl·laba tònica precedent.”	<i>pilot[ɔ], port[ɔ], pos[ɔ] serr[ɛ], terr[ɛ], merl[ɛ]</i>

NR	-e-	substitució: [ə]>[a]	<i>c[a]ntral</i>	P. 40. “ No és acceptable , en canvi, la tendència a generalitzar la pronúncia [a] en substitució de [ə] que es constata en determinats sectors urbans de parlars centrals en casos com les vocals àtones.”	<i>mental, coses, escolta, agafar</i>
Res-Inf-Adm	-a	Supressió de [ə] de mots esdrúixols (balears i septentrionals)	<i>històri[]</i>	P. 50. “[...] hi ha altres modificacions que [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s’eviten en els registres formals : [...] En parlars baleàrics i septentrionals , l’elisió de la vocal final en mots originalment esdrúixols acabats en la seqüència <i>ia</i> àtona.” P. 94. [No és acceptable] “fora de la parla col·loquial, la tendència que hi ha en part del baleàric i en septentrional a elidir la vocal neutra final en mots esdrúixols acabats en <i>ia</i> , precisament per a evitar el caràcter proparoxíton del mot.”	<i>bèstia-besti ciència-cienci gràcia-graci</i>
				P. 50. “[...] hi ha altres modificacions que [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s’eviten en els registres formals : La realització de [ə] com a [o] o [u] per assimilació a una vocal precedent o següent tònica, especialment en parlars baleàrics .”	<i>colze- colz[o] nostre-nostr[o] cotxe-cotx[o] cove-cov[o] genoll- g[o/u]noll</i>
				P. 50. “[...] hi ha altres modificacions que [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s’eviten en els registres formals : En septentrional , la pronúncia com a [u] de mots que presenten [ɔ] en la llengua general, en contextos en què aquesta vocal apareix travada amb una nasal en totes o en alguna forma del paradigma.”	<i>Font pont [u] bo-bons [u] tro -trons [u]</i>
NR	i, gu...	Addició de sons	<i>ide[j]a du[ɣ]es</i>	P. 73. “Col·loquialment, és freqüent, d’altra banda, trobar una consonant entre vocals adjacents per tal d’evitar la formació d’un hiat	<i>idea- ide[j]a dues- du[ɣ]es</i>

		adventicis entre vocals		[...]. Es tracta d'un fenomen de caràcter eventual, en recessió en la majoria de parlars i que no resulta acceptable en registres formals.	<i>a on- a[β]on</i>
--	--	-------------------------	--	---	----------------------------

DIFTONGS					
PEOF				GIEC	
criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
Gen- Inf- Adm	<i>i</i> + voc	pronunciació unisil·làbica de <i>i</i> entre vocals	<i>condic</i> [jo] <i>c</i> [jɛ] <i>nc</i> [jə]	p. 32. “[...] la <i>i</i> i la <i>u</i> postconsonàntiques seguides de vocal es pronunciaven tradicionalment com a vocals i no formaven, per tant, diftong (<i>con.di.ci.ó</i> , <i>in.gè.nu.a</i>). Avui dia, però, en molts casos són corrents, i fins i tot generals, les pronúncies amb diftong creixent. Pel que fa a la <i>i</i> , la pronunciació amb diftong és general quan es troba en posició posttònica seguida de vocal (<i>ab.sèn.cia</i> , <i>es.pè.cies</i> , <i>sè.rie</i>) i freqüent quan va seguida de vocal tònica (<i>ac.ció</i> , <i>pre.ten.sió</i>). La vocal <i>u</i> , en canvi, és més resistent a formar diftong, tot i que és habitual en els grups àtons acabats en <i>ua</i> i <i>ues</i> , sobretot en mots que altrament tindrien més de tres síl·labes: <i>con.tí.nua</i> , <i>cons.pí.cua</i> (cf. <i>i.ni.qua</i>), <i>in.gè.nua</i> , <i>a.ssí.dues</i> . La pronúncia amb diftong és acceptable en tots els registres en casos com <i>absència</i> o <i>gràcia</i> (posttònics i precedits de sibilants). En la resta de casos també és acceptable, encara que es manté el hiat en la dicció més acurada. ”	<i>ab.sèn.cia</i> <i>grà.cia</i> .
NR	diftongs	[iɛ]>[ɛ] [wə/wa]> [o/u]/[a]	<i>c</i> [o/u] <i>ranta</i> <i>c</i> [a/ə] <i>ntitat</i>	P.32. “En diversos parlars orientals, i molt especialment en els baleàrics , es tendeix col·loquialment a absorbir la semivocal dels diftongs precedits d’una velar o a monoftongar-los: <i>aiga</i> (o <i>aigo</i>), <i>gordar</i> i <i>goita</i> , en comptes de <i>aigua</i> ,	<i>aigua-aiga</i> (o <i>aigo</i>) <i>guardar-gordar</i> <i>guaita-goita</i>

				<i>guardar</i> i <i>guaita</i> , respectivament. Es tracta de pronúncies que s'eviten en els registres formals. "	
				P. 32. "[...] a vegades es pronuncien inadequadament amb hiat i accent en la <i>u</i> les formes rizotòniques de verbs com <i>adequar</i> , <i>liquar</i> o <i>obliquar</i> [...] aquestes pronúncies s'eviten en els registres formals. "	<i>a.de.q[ú]a</i> <i>a.d[é].qua</i> (formal) <i>li.q[ú]a</i> <i>l[i].qua</i> (formal) <i>o.bl.q[ú]a</i> <i>o.bl[i].qua</i> (formal)
				P. 71. "Per analogia amb els casos en què es produeix l'alternança entre [v] (o [β]) i [w], en alguns parlars nord-occidentals i baleàrics, la semivocal [w] ha estat substituïda per la consonant [v] (o [β]) [...]; i en el baleàric, també en formes verbals. Es tracta de formes que no són acceptables en els registres formals. "	<i>bovet</i> (per <i>bouet</i>) <i>clavet</i> (per <i>clauet</i>) <i>creveta</i> (per <i>creueta</i>) <i>nivet</i> (per <i>niuet</i>) <i>pevet</i> (per <i>peuet</i>)
				P. 71. "Per analogia amb els casos en què es produeix l'alternança entre [v] (o [β]) i [w], en el baleàric , també en formes verbals. Es tracta de formes que no són acceptables en els registres formals. "	<i>deven</i> (per <i>deuen</i>) <i>caven</i> (per <i>cauen</i>) <i>beven</i> (per <i>beuen</i>)

CONSONANTISME: OCLUSIUS i APROXIMANTS					
PEOF				GIEC	
criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
				<p>P. 76. “Les consonants oclusives “es mantenen sordes quan es troben en posició final de mot i van seguides de vocal [...] no se sonoritzen tampoc quan es troben al final del prefix o del primer membre d’un mot compost seguides d’un radical començat per vocal [...] no és acceptable pronunciar-les sonores i aproximants, tendència que es constata a vegades en <i>sud-est</i> o <i>nord-americà</i>.”</p>	<p><i>su[b/β]altern</i> <i>su[b/β]estimar</i> <i>ca[b/β]icua</i> <i>su[d/ð]-oest</i> <i>nor[d/ð]-americà</i></p>
				<p>p. 76. “La tendència a la sonorització i aproximantització té un abast més general en alguns parlars valencians i en els nord-occidentals més meridionals, especialment quan hi ha implicats mots i combinacions d’ús freqüent[...]. Es tracta de pronúncies que s’eviten en els registres formals.”</p>	<p><i>cap avall</i> [β] <i>dret a votar</i> [ð] <i>estic alegre</i> [ɣ]</p>
NR	<i>amb, sant, cent, vint</i> + vocal	Omissió de -b, -t	<p><i>a[m] ell</i> <i>qua[n] és</i> <i>sa[n] Andreu</i> <i>ce[n] homes</i> <i>vi[n] hores</i></p>	<p>P. 67. “En els parlars amb simplificació dels grups de nasal o lateral més oclusiva, es produeix també simplificació quan aquests grups precedeixen un mot que comença per vocal: <i>malalt esperançat</i> [...]. En canvi es manté el grup consonàntic quan el grup és final de proclític (<i>amb ell</i> [mb]) i, generalment també, quan és final de mot seguit d’enclític (<i>interromp-ho</i> [mp], <i>anant-hi</i>, <i>fent-ho</i> [nt], però [n] en algun parlar). Hi ha vacil·lació, tanmateix, en construccions més o menys fixades del tipus <i>cent anys</i>, <i>sant Andreu</i> o <i>sant Antoni</i>. En tots aquests darrers casos, és preferible evitar l’elisió en els registres formals.”</p>	<p><i>amb ell</i> [m] <i>interromp-ho</i> [m] <i>anant-hi</i> [n] <i>fent-ho</i> [n]</p>

CONSONANTISME: FRICATIUS I AFICATS					
PEOF			GIEC		
Criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
				P. 85. “La simplificació de sibilants i ròtiques té lloc entre mot i, dins el mot, entre el prefix i la base lèxica (<i>descentrar</i> [s], <i>desratització</i> [r]) i entre les dues bases lèxiques d’un mot compost (<i>dos-cents</i> , <i>tres-cents</i> [s]), i explica la pràctica inexistència de consonants contínues adjacents en posició interior de mot: <i>adolescent</i> , <i>piscina</i> , <i>escena</i> , <i>fascinar</i> [s]; <i>Israel</i> , <i>israelià</i> [r]. Amb tot, cal tenir en compte que en una pronúncia molt acurada pot deixar de fer-se la simplificació. ”	<i>descentrar</i> [s] <i>desratització</i> [r] <i>dos-cents</i> [s] <i>tres-cents</i> [s] <i>fascinar</i> [s] <i>escena</i> [s] <i>Israel</i> [r] <i>Israelià</i> [r]
NR	-s s- -s x-	africació: contacte sibilants (balear)	de <i>tre</i> [ts] <i>enyores</i> (<i>tres senyores</i>) <i>do</i> [tʃ] <i>utxs</i> (<i>dos xuts</i>)	P. 85. “A diferència del que ocorre en la major part de parlars, en mallorquí i menorquí , el contacte d’una fricativa alveolar i una fricativa alveolar o palatoalveolar es resol amb una dissimilació per la qual la primera consonant esdevé oclusiva . Aquesta consonant, en contacte amb la fricativa en segona posició, dona com a resultat una consonant africada geminada [...]. El procés es produeix entre mots [...] i entre el prefix i la base [...] i explica la presència d’africades corresponents a les seqüències gràfiques <i>sc</i> en posició interior de mot (<i>ascensor</i> , <i>piscina</i> , <i>escena</i> [tʃs]). No afecta, però, els mots compostos amb <i>cent</i> , que es resolen amb simplificació: <i>dos-cents</i> , <i>tres-cents</i> [s].”	<i>dos sons</i> [tʃs] <i>dos jocs</i> [ddʒ] <i>dos xalets</i> [ttʃ] <i>descentrar</i> [tʃs] <i>desxifrar</i> [ttʃ] <i>desgelar</i> [ddʒ] <i>ascensor</i> [tʃs]

NR	<i>g, j, -tg-</i>	[d̪z] > [tʃ] (parlars apitxats)	<i>gent</i> [tʃ] <i>mare</i> [tʃ]ar <i>via</i> [tʃ]e	P. 61. “Determinats parlars valencians (sobretot del valencià central) i nord-occidentals (bàsicament, ribagorçans) no tenen sibilants sonores, de manera que no hi és possible l’oposició entre la sibilant sorda i la sonora en cap posició. Totes aquestes realitzacions sordes de les sibilants no pertanyen als registres formals. ”	<i>cel-zel</i> [s] <i>caça-casa</i> [s] <i>els ous- els sous</i> [s] <i>raja-ratxa</i> [tʃ] <i>lletja-lletxa</i> [tʃ]
				P. 61. “En uns altres parlars , les realitzacions ensordides només afecten les africades palatoalveolars , sobretot quan es troben en posició posttònica. Totes aquestes realitzacions sordes de les sibilants no pertanyen als registres formals. ”	<i>metge</i> -[tʃ] <i>fetge</i> - [tʃ] <i>rellotge</i> - [tʃ] <i>viatge</i> - [tʃ]
Gen-Pr	<i>-itz-</i>	[d̪z] i [z] parlars valencians	<i>protago-</i> <i>ni</i> [d̪z]-[z]ar	P. 58. “En el cas dels mots amb el sufix <i>-itz(ar)</i> és igualment acceptable la pronúncia com a [z] que aquest sufix presenta en parlars occidentals i baleàrics. ”	<i>normali</i> [z]ar <i>normali</i> [z]acció
				P. 86. “En mallorquí, en què les restriccions sobre les codex són molt estrictes, qualsevol grup consonàntic final de més d’una consonant es redueix a una de sola, la més propera al nucli, quan el mot següent comença per consonant, fins i tot quan això implica l’elisió d’una sibilant, [...] En els registres formals s’evita la pèrdua d’informació morfològica en casos com <i>He vist aquells nins cridant.</i> ”	<i>nins cridant</i> [ɲ] <i>calcs perfectes</i> [l] <i>parcs barcelonins</i> [r]

CONSONANTISME: LATERALS					
PEOF				GIEC	
criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
NR	l-	Palatalització [ʎ] > [ʎ] (mots cultes)	[ʎ]ògic [ʎ]iberalisme [ʎ]iterari	P. 62. “ Col·loquialment , poden aparèixer les pronúncies amb [ʎ] en paraules com ara <i>lògic</i> o <i>límit</i> . Aquests pronúncies analògiques no resulten acceptables en els registres formals. ”	<i>lògic</i> [ʎ] <i>límit</i> [ʎ]
				P. 62. “En algun cas, existeixen dobles formes . Així, hi ha el mot <i>lliberal</i> , que s’usa amb el mateix significat al costat de la forma d’origen culte <i>liberal</i> , o <i>llegítima</i> , que s’usa com a nom (‘porció de l’herència’) enfront de l’adjectiu <i>legítim -a</i> .”	<i>lliberal- liberal</i> <i>llegítima- legítima</i>
NR	al-	vocalització de [ʎ]	<i>a[w]bercoc</i> <i>[u]bercoc</i> <i>a[w]bergínia</i> <i>[u]bergínia</i>	P. 62. “A causa de l’alt grau de velarització, la /l/ tendeix a realitzar-se col·loquialment com a semivocal velar [w] en posició de coda seguida de consonant, sobretot de consonant labial [...] Aquestes pronúncies amb semivocal no són acceptables en els registres formals. ”	<i>albergínia</i> [w] <i>albercoc</i> [w] <i>almoina</i> [w] <i>balma</i> [w]
NR	-l-l-	Simplificació [ʎ:] > [ʎ]	<i>co[ʎ]egi</i> <i>nove[ʎ]a</i> <i>i[ʎ]ustre</i>	P. 62. “En parlars baleàrics és viva la pronúncia de dues laterals alveolars seguides [...] en mots d’origen popular o popularitzats. ”	<i>al·lot</i> , <i>cel·la</i> , <i>col·legi</i> [ʎ:] <i>aquarel·la</i> , <i>camamil·la</i>
				P. 62. “En altres parlars, aquestes pronúncies ([ʎ:]) –i en tots els parlars, les de paraules d’origen culte com <i>il·lícit</i> , <i>il·lògic</i> , <i>il·lustre</i> - pertanyen només als registres més formals. ”	<i>il·lícit</i> , <i>il·lògic</i> , <i>il·lustre</i> [ʎ]
Gen-Inf	-ll- -ll	Pronunciar [ʎ] > [j] (parlars or. i balears)	<i>ce[j]a</i> <i>u[j]</i> <i>pa[j]a</i>	P. 62. “Per raons etimològiques, en baleàric no es pronuncien amb lateral palatal sinó amb semivocal palatal ([j]) mots com ara <i>palla</i> [...]. El fenomen també es troba, tot i que en recessió, en determinades zones del central [...]. Aquest fenomen, conegut com a iodització o ieisme històric , és	<i>palla</i> [j] <i>ull</i> [j] <i>vell</i> [j]

				acceptable en els parlars en què és propi, llevat dels registres més formals , en els quals convé adoptar la pronúncia amb lateral palatal.”	
NR	ll- -ll- -ll	pronunciació generalitzada de [ʎ] > [j]	<i>[j]làgrima</i> <i>po[j]astre</i> <i>co[j]</i>	P. 62. “ No és acceptable , en canvi, la substitució generalitzada de la lateral palatal per la semivocal palatal. ”	<i>llàgrima</i> [j] <i>ella</i> [j] <i>coll</i> [j]
NR	-rl-	Pronunciació [ʎ] del grup -rl- (balear)	<i>pa[ʎ]ar</i> <i>pe[ʎ]a</i>	P. 82. “[En mallorquí i menorquí] és freqüent l’assimilació de la r a la lateral següent en posició interior de mot. Aquestes assimilacions s’eviten en els registres formals. ”	<i>parlar</i> [ʎ] <i>perla</i> [ʎ]

CONSONANTISME: NASALS					
PEOF				GIEC	
Criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
				p. 69. “En les formes flexives en què el radical va seguit de la marca de plural, -s , la nasal s’ha perdut en bona part de l’àmbit lingüístic [...] però es conserva amb més o menys vitalitat en nord-occidental, en valencià, en eivissenc, en el parlar del Camp de Tarragona i en alguerès . En aquests parlars, les formes de plural amb nasal són acceptables en tots els registres. ”	<i>hòmens</i> <i>vèrgens</i> <i>jòvens</i> <i>òrfens</i> <i>àsens</i>
				P. 69. “En una part del septentrional , l’ elisió de la nasal també es produeix quan el radical va seguit de la marca de plural –s. Es tracta, però, de formes que s’eviten en els registres formals. ”	<i>pas</i> (per <i>pans</i>), <i>mas</i> (per <i>mans</i>), <i>germàs</i> (per <i>germans</i>)

CONSONANTISME: RÒTIQUES					
PEOF				GIEC	
criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	Exemples
				<p>P. 70. “És bastant habitual no pronunciar la r dels infinitius si són plans i van seguits d’un pronom començat per consonant, cosa que pot provocar canvis en la forma dels pronoms [...]. En alguns parlars, a més, la <i>r</i> s’elideix amb qualsevol infinitiu. Aquests fenòmens no són adequats en la llengua escrita ni en els registres formals de la llengua.”</p>	<p><i>conèixer-nos</i> > <i>coneixe’ns</i> <i>fer-los</i> > <i>fe’ls</i></p>
				<p>P. 85. “La simplificació de sibilants i ròtiques té lloc entre mot i, dins el mot, entre el prefix i la base lèxica (<i>descentrar</i> [s], <i>desratització</i> [r]) i entre les dues bases lèxiques d’un mot compost (<i>dos-cents</i>, <i>tres-cents</i> [s]), i explica la pràctica inexistència de consonants contínues adjacents en posició interior de mot: <i>adolescent</i>, <i>piscina</i>, <i>escena</i>, <i>fascinar</i> [s]; <i>Israel</i>, <i>israelià</i> [r]. Amb tot, cal tenir en compte que en una pronúncia molt acurada pot deixar de fer-se la simplificació.”</p>	<p><i>descentrar</i> [s] <i>desratització</i> [r] <i>dos-cents</i> [s] <i>tres-cents</i> [s] <i>fascinar</i> [s] <i>escena</i> [s] <i>Israel</i> [r] <i>Israelià</i> [r]</p>
				<p>P. 87. “En mallorquí també és freqüent un procés de rotacisme pel qual la consonant <i>s</i> seguida de consonant sonora esdevé aproximant alveolar (<i>dos dies</i>, <i>dues barques</i> [ɹ]). Aquests processos s’eviten en els registres formals.”</p>	<p><i>dos dies</i> [ɹ] <i>dues barques</i> [ɹ]</p>

ACCENTUACIÓ					
PEOF				GIEC	
criteris	Grafia	Pronúncia	Exemples	Indicacions addicionals de pronúncia	
NR		Dislocació d'accent en cultismes	<i>rep['tiʃ]</i> <i>at['mos]fera</i> <i>tex['tiʃ]</i>	<p>P. 94. “En determinats mots, sobretot d’origen culte, es produeixen a vegades desplaçaments de l’accent a causa d’una influència forana o del fet que presenten un patró accentual poc freqüent. Aquests tipus de desplaçaments no resulten, en general, acceptables i es poden resumir en les tendències següents:</p> <p>1) fer aguts mots plans com ara <i>míssil, monòlit, rèptil, tèxtil, termòstat, Marràqueix</i> o <i>omòplat</i></p> <p>2) fer plans mots aguts com ara <i>alfil, poliglòt, elit, iber, xassís, futbol, tiquet, hoquei, Tibet</i> o <i>oboè</i></p> <p>3) fer plans mots esdrúixols com ara <i>èczema, període, aurèola, diòptria, Etiòpia, isòbara, olimpíades, Himàlaia, Hèlsinki, pneumònia, Ítaca</i> o <i>Àtila</i></p> <p>4) fer esdrúixols mots plans com ara <i>medul·la, conclave, karate, atmosfera</i></p> <p>5) fer esdrúixols mots aguts com <i>bumerang</i> o <i>Everest</i>”</p>	<p>(<i>acceptables</i>)</p> <p>Plans: <i>míssil, monòlit, rèptil, omòplat, tèxtil, termòstat, medul·la, conclave, karate, atmosfera, Marràqueix</i></p> <p>Aguts: <i>alfil, poliglòt, elit, iber, xassís, futbol, tiquet, hoquei, Tibet, oboè, bumerang, Everest</i></p> <p>Esdrúixols: <i>èczema, període, aurèola, diòptria, Etiòpia, isòbara, olimpíades, Himàlaia, Hèlsinki, pneumònia, Ítaca, Àtila</i></p>
				<p>P. 94. “Puntualment, hi ha formes amb l’accent desplaçat que s’han consolidat i que s’accepten al costat de les formes sense desplaçament.”</p>	<p><i>antílop-antilop</i> <i>harmala-harmalà</i> <i>imbècil-imbecil</i> <i>pèrit-perit</i> <i>poliedre-políedre</i> <i>xòfer-xofer</i> <i>saxofon-saxòfon</i> <i>xilofon-xilòfon</i></p>

1.3. Aportacions de l'OIEC a la normativa oral

L'exposició de les **normes ortogràfiques** es realitza **partint dels sons de la llengua**, els quals es representen mitjançant els signes de l'alfabet fonètic internacional (AFI), i establint les grafies que els corresponen **d'acord amb unes regles determinades**. [OIEC 2017: 17]. Algunes observacions de la nova ortografia són les següents (presenten diferents tipus de lletra, seguint també les explicacions de l'OIEC):

1. P. 28. “A més **d'aquests sons sistemàtics del català, cal fer esment de la **consonant aproximant glotal sorda [h]**, present en algunes interjeccions, manlleus, noms propis estrangers i llurs derivats (*ehem, ha, halar, hippy, Hitler, Hollywood, hawaià, hegelià*[...]), i de la **consonant fricativa velar sorda [x]**, emprada en certs castellanismes i en manlleus de llengües **d'**alfabet diferent del llatí (*jaleo* ‘acte central de les festes majors de Menorca’, *orujo, Jaén, La Rioja, khi, khàzar, Txékhov, Sakhalín*)”**

P. 30. “La seqüència **ll pot tenir altres pronúncies en manlleus no adaptats** com ara *collage, krill* [l] o *allegro* [ll]. En mots de procedència forana com *pinyin* o *Netanyà*, les dues lletres *n* i *y* en contacte es llegeixen com a consonants independents i no com en el dígraf *ny*”

P. 31. “També es pot considerar dígraf el **grup consonàntic sc**, que en molts cultismes representa el so [s] davant **d'**una *e* o **d'**una *i*: *ascensor, escena, piscina*.”

P. 31. “ A més, el dígraf **kh s'empra per a representar el so [x] de certs mots provinents de llengües d'alfabet diferent del llatí**, com ara el grec, el rus o l'àrab: *khi, khàzar, sikh, Txékhov, Khomeini, Kazakhstan*.”

P. 44. “Tots dos sons, [l] i [ʎ], **es poden geminar** en una sèrie de casos, i llavors **s'escriuen amb els grafies l-l [...], tll i tl**.”

P. 58 (85). Distribució de les grafies dels sons [gz] i [ks]: *cc, cs, cz, gz* i *x*

So	Grafia	Exemples
[gz]	x	<i>exacte, examen, exèrcit, exhibir, èxit, inexistent, hexàgon, oxigen, exòtic</i>
	gz	<i>tagzim, zigzagat</i>
	cz	<i>Èczema</i>
[ks]	x	<i>màxim, reflexió, sexe, taxi, Alexandre, Roxana, Mèxic, dixi, elixir, auxili, bauxita</i>
	cs	<i>facsimil, sacsar, sacsó</i>
	cc	<i>accès, accident, occident, Occitània</i>

P. 86. Distribució dels sons [ks] i [ʃ]/[tʃ] de la grafia x en un mateix context

Context		Exemples	
		So [ks]	Sons [ʃ]/[tʃ]
Posició intervocàlica	Darrere i	<i>asfíxia, elixir</i>	<i>clixé, pixar, Xixona</i>
	Darrere u semivocàlica	<i>auxili, bauxita, Auxenci</i>	<i>disbauxa, nauixer, rauxa</i>
Entre consonant		<i>mixt, mixtura, Calixt</i>	<i>Bixquert</i>
Entre consonant i vocal		<i>marxisme, marxista</i>	<i>arxiu, ganxo, Xilxes</i>
A final de mot	Darrere i	<i>apèndix, crucifix, prolix, Fèlix</i>	<i>guix, estocafix, Flix</i>
	Darrere consonant	<i>esfinx, larinx, linx</i> (pronunciats [-ks] o [-s])	<i>guerx, romanx, Elx</i>

1.4. Referències bibliogràfiques

- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2006) *Estàndard oral valencià*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Disponible en línia a:
<https://www.avl.gva.es/documents/31595/32337/Gram%C3%A0tica+normativa+valenciana/825a1c69-34c9-43b6-83f9-7a527a2833e3>
- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2006) *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2006) *Gramàtica normativa valenciana*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2014) *Diccionari normatiu valencià*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- Carrera-Sabaté, J.; Creus Bellet, I. (2015) Normativa i fonètica: una mirada actual. *Treballs de Sociolingüística catalana*, 25: 17-37.
- Institut d'Estudis Catalans (1990). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I. Fonètica*. 3a edició. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998. Disponible en línia a:
<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000062/00000072.pdf>
- Institut d'Estudis Catalans (2016) *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC.
- Institut d'Estudis Catalans (2017) *Ortografia catalana*. Barcelona: IEC. Disponible en línia a:
http://www.iec.cat/llengua/documents/ortografia_catalana_versio_digital.pdf
- Mas, Miquel Josep-Àngel (2012). «Les propostes per a l'estàndard oral valencià de l'IEC i de l'AVL». A: PRADILLA, Miquel Àngel (ed.). Fabra, encara. Actes del III Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra» (Tarragona, 17, 18 i 19 de desembre de 2008)». Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 317-328.